

Socialstyrelsen

Pejlemærker for
kvalitet i efterværn

2021

Pejlemærker for kvalitet i efterværn

Publikationen er udgivet af:

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Forfatter: Socialstyrelsen
Layout: 4PLUS4

Udgivet januar 2021

Download eller se rapporten på www.socialstyrelsen.dk
Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

ISBN (digital version): 978-87-94059-25-1

Indhold

Indledning	5
De unge har ordet	8
Pejlemærke 1: Inddrag og motivér	10
Pejlemærke 2: Lav klare mål og løbende opfølgning	12
Pejlemærke 3: Lav indsatser der styrker mestringsevnen	14
Pejlemærke 4: Samarbejd og koordinér på tværs af fagligheder	16
Litteratur til inspiration	18

Indledning

De fleste unge ser frem til det – at blive myndig – at blive voksen – at kunne leve et selvstændigt liv, hvor man selv træffer beslutninger om eget liv. Men det er ikke altid nemt og enkelt at blive voksen! Udsatte unge – og ikke mindst unge, der er anbragt uden for hjemmet – mangler ofte det fundament og de livliner, som deres jævnaldrende har. De har derfor brug for særlig støtte i overgangen fra barn til voksen.

Kommunerne har en særlig forpligtelse til at sikre, at udsatte unge får den fornødne og tilstrækkelige støtte. Til unge, der op til det 18. år var anbragt eller havde en fast kontaktperson, kan støtten gives i form af efterværn.

De unge er forskellige og har forskellige behov, som efterværnsindsatsen skal målrettes til. De unge har ofte både sociale og psykiske udfordringer samt dårlige forudsætninger for fx uddannelse. Det kræver ofte flere indsatser fra forskellige faggrupper. Så hvordan skabes det gode efterværn til unge, og hvad karakteriserer det gode efterværnsforløb?

I denne pjece præsenteres fire pejlemærker for kvalitet i efterværn: Motivér og inddrag, lav klare mål og løbende opfølgning, lav indsatser der styrker mestringsevnen samt samarbejd og koordiner på tværs af fagligheder. De fire pejlemærker sætter en faglig og strategisk retning og formålet med dem er, at kommunerne kan anvende pejlemærkerne som sigtelinjer for god praksis på efterværnsområdet. Pejlemærkerne vil også kunne bruges som redskab til en faglig dialog om, hvordan efterværn tilrettelægges lokalt.

Pejlemærkerne omfatter den samlede efterværnspraksis i kommunen, det vil sige både myndighedssagsbehandlingen, det tværfaglige samarbejde og de konkrete indsatser.

Efterværnsparagraffen § 76

Efterværn er en støtte efter § 76 i serviceloven. Den forpligter kommunen til at vurdere, om unge i alderen 18 til 22 år, der umiddelbart op til deres 18. år er eller var anbragt uden for hjemmet eller har haft en fast kontaktperson efter reglerne i servicelovens § 52, stk.3, nr. 6, skal have hjælp i form af efterværn¹. Formålet med efterværn er at bidrage til, at den unge får en bedre overgang til en selvstændig voksertilværelse.

Efterværn gives, hvis det anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges behov for støtte, og hvis den unge er indforstået hermed. Unge i efterværn kan fx få hjælp og støtte i form af kontaktperson, fortsat ophold i plejefamilie eller på opholdssted, psykologsamtaler eller mindre økonomiske tilskud. Efterværnet kan for mange unge være den støtte, der giver de nødvendige trædesten på vejen til at leve et selvstændigt liv med socialt netværk, job, uddannelse og bolig.

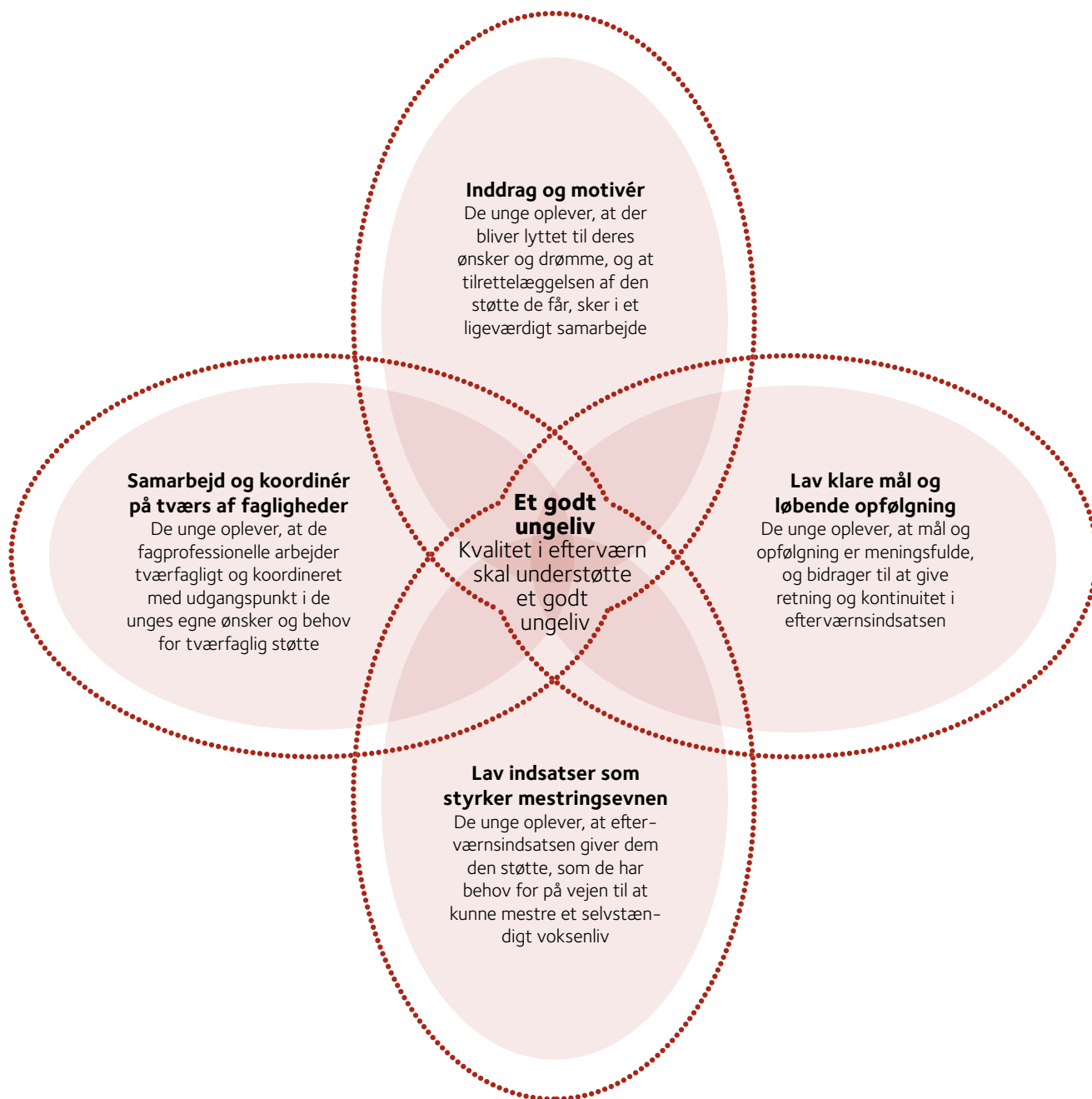
Udviklingen af de fire pejlemærker

Pejlemærkerne er udviklet som en del af projekt Investering i efterværn i perioden 2017-2020. Fælles for de fire pejlemærker er, at efterværn altid bør tage sit udgangspunkt i den unges perspektiv og livssituation. Unge i efterværn er, på samme måde som andre unge, i en periode af deres liv, hvor de dels selv kan bestemme, og dels vil opleve mange forskellige skift i hverdagen. Det kan fx være fra skole til uddannelsessted, eller det kan være at flytte i egen bolig mv.

---

¹ Efterværn - Inspiration: Vurdering af, om en ung er i personkredsen for efterværn efter servicelovens § 76 (Socialstyrelsen, 2019)

En rød tråd i pejlemærkerne er derfor, at efterværnet skal støtte den unge i et godt ungeliv, og i, at den unge selv kan træffe beslutninger om støtte og retning i livet. De fire pejlemærker er illustreret her:

Pejlemærkerne er udviklet med afsæt i viden fra forskning og undersøgelser om unge i Danmark, om unge i målgruppen for efterværn, samt om efterværnsindsatser og organisering af disse².

Derudover har der været særligt fokus på at inddrage praksiserfaringer fra syv kommuner, som igennem tre år har arbejdet med at udvikle og styrke deres efterværn samt fokus på input og perspektiver fra et ungepanel med unge, som selv tidligere har modtaget efterværn.

Projekt Investering i efterværn

I 2017 – 2020 har syv partnerskabskommuner arbejdet med at styrke og omlægge deres efterværn. Kommunernes arbejde med at styrke efterværnsområdet tjener til inspiration for andre kommuner, der gerne vil styrke indsatsen for unge, som har brug for den ekstra støtte, som efterværn er.

De syv kommuner har alle arbejdet med de fire pejlemærker i egen lokale kontekst og drøftet praksis og udvikling af efterværnsområdet på tværs. Centrale pointer, fra kommunernes praksiserfaringer fra arbejdet med efterværn, kan læses under hvert pejlemærke. Det er udsagn fra unge fra de syv partnerskabskommuner, som er citeret under hvert pejlemærke.

Partnerskabskommuner i projektet: Frederikshavn, Gentofte, Guldborgsund, Middelfart, Odsherred, Randers og Vesterhimmerlands Kommune.

Kommunerne har modtaget proces- og implementeringsstøtte fra Socialstyrelsen samt Implement Consulting Group og Socialt Udviklingscenter SUS.

Projektet evalueres af PwC (PricewaterhouseCoopers).

---

2 Denne pjece er anden udgave af pejlemærker for efterværn. Første udgave blev udgivet i november 2019 – midtvejs i projektet.

De unge har ordet

Citaterne nedenfor kommer fra de unge fra det ungepanel, der har været tilknyttet projektet Investering i efterværn.

Inddrag mig, jeg kan godt

"I stedet for at kigge på de enkelte færdigheder som "kan du gøre rent" eller "kan du lave mad", så skal det være mere: "føler du, at du er klar", og "hvorfor føler du ikke, at du er klar, hvis du ikke er". Og så kan det jo være, at man stiller for høje krav til sig selv, og så må man jo tage en snak og prøve at forklare den unge, at "det kan du faktisk godt". For hvis man har det basale på plads, det grundlæggende, så man har fået lavet et fundament, vil du også kunne lære flere opskrifter og flere af de der færdigheder. De kommer jo af sig selv."

Kilde: Ungepanelet

Samarbejd med mig, ikke udenom mig

"En tovholder kan være rigtig god at have – hvis de samarbejder med mig, før de samarbejder med andre! Koordinationen skal altid ske gennem mig – ikke hen over hovedet eller bag om ryggen på mig. Det er ligesom med et hus. Der skal altid være én hoveddør, når man går ind ad døren til voksenlivet. I entreen skal der være en, der guider dig til mulighederne. Og der skal være en fordelingsgang med alle de andre døre – til uddannelse, arbejde, behandling osv.

Men det er mig selv, der skal bestemme, hvem der evt. skal med ind af hvilke døre. Måske skal de bare følge mig hen til døren, og så går jeg selv derfra. Måske skal de gå med et stykke af vejen. Det er individuelt – og skal være mig der bestemmer det. Men det er vigtigt, at jeg altid kan gå tilbage til fordelingsgangen, og der står en parat der til at være tovholder og hjælpe mig videre, hvis jeg snubler."

Kilde: Ungepanelet

Målene skal være mine og formuleres sammen med mig

"Det var ikke mine mål. De mål vi arbejdede ud fra under mit efterværn var ikke formuleret af mig selv. Sagsbehandleren formulerede dem efter en snak med mig – og sendte dem direkte til min ungevejleder. Jeg var ikke enig. Kommunen ville stoppe mit efterværn imens jeg gik på gymnasiet, fordi det gik så godt. Men måske gik det netop godt, fordi jeg havde den støtte. Min ungevejleder og jeg argumenterede for, at jeg kunne beholde efterværnet, indtil jeg fik 'huen på'. Det er vigtigt at mål altid formuleres ud fra en fælles forståelse, og at målene giver mening for mig".

Kilde: Ungepanelet

”

Byg bro til fællesskaber i hverdagslivet

”Det er en god ide at tænke i samarbejde med civilsamfundet. Når mit liv går i hårdknude, kan det nogen gange være dem, der rækker ud og bygger bro, så jeg kan få den hjælp, jeg har brug for. Det kræver tillid. Kommunen bør have medansvar for, at vi ikke ender med at sidde isoleret i en lejlighed. MEN – vær varsomme med hvordan I gør det. Hvis fællesskaberne kommer til at lugte af kommune, så har vi ikke lyst at være med. Eller i hvert fald er der risiko for, at vi tænker om det som kommune og ikke som vores fællesskab.”

Kilde: Ungepanelet

Vi fejler også

”Andre unge har lov at fejle og snuble. Vi fejler også, og det skal vi have lov til. I skal ikke pakke os ind i bobleplast. Men det er vigtigt, at I står klar med hjælpen, når jeg så er klar til det. Det betyder ikke, at I ikke skal byde jer til – I skal ikke virke ligeglade. Men det betyder, at vi skal have et valg!”

Kilde: Ungepanelet

”

Undersøg, hvordan mit liv aktuelt ser ud

”Tre uger før min eksamen ringede min sagsbehandler og sagde, at mit efterværn stoppede. Jeg blev vred og forvirret for planen var, at det kunne fortsætte sommeren over – indtil jeg skulle flytte ind på et skolehjem i forbindelse med min uddannelse. Det var et virkelig dumt tidspunkt at komme med den besked. Jeg ville ønske, at kommunen vil tænke over, hvordan mit liv aktuelt ser ud (eksamenspres), når de træffer den form for beslutninger. Det er jo mit liv, og det burde være sådan, at jeg også er med til at tage beslutningerne om, hvordan mit liv kommer til at foregå, og hvad der skal ske i fremtiden. Så det giver lidt sig selv, at man gerne vil være med til at styre, hvad der skal ske i ens eget liv.”

Kilde: Ungepanelet

Ungepanelet består af unge fra Baglandet i Vejle, som er et mødested og rådgivningstilbud til unge, der er eller har været anbragt og tidligere har modtaget efterværn. Ungepanelet har deltaget i projekt Investering i efterværn gennem 3 år.

De unge i ungepanelet har undervejs i projekt 'Investering i efterværn' bidraget med deres perspektiv på efterværn med afsæt i egne erfaringer fra at have modtaget efterværn. Ungepanelet har på møder med kommunerne og Socialstyrelsen bidraget med råd og sparring i forhold til, hvad der skal tænkes med, når man som fagprofessionel arbejder med at styrke kvaliteten i efterværn – og sidst men ikke mindst, hvad der er vigtigt i pejlemærkerne.

De unge har også medvirket i to podcast, som kan findes på Socialstyrelsens hjemmeside. Den ene har fokus på motivation og inddragelse, og den anden har fokus på mål og opfølgning. Podcastene giver indblik i de unges overvejelser og erfaringer og giver dermed en større viden om, hvordan unge oplever efterværnet.

Pejlemærke 1:

Inddrag og motivér

”De unge oplever, at der bliver lyttet til deres ønsker og drømme, og at tilrettelæggelsen af den støtte de får, sker i et ligeværdigt samarbejde”

Pejlemærket handler om at skabe et godt samarbejde med den unge og understøtte, at efterværnet tilrettelægges ud fra den unges ressourcer, ønsker og drømme. Inddragelse kan også handle om at inddrage den unges nære relationer, der hvor det er relevant og hensigtsmæssigt, og når den unge ønsker dem involveret og inddraget.

Inddragelse kan både forstås som en værdi i sig selv, og som et delelement til det motiverende arbejde med den unge. Det er den unges liv, og hvis efterværnet skal lykkes, må den tage udgangspunkt i den unges egne erfaringer, perspektiver og ønsker. Ved opstart og opfølgning på en efterværnsindsats bør der derfor være fokus på at lytte til de unge og give dem mulighed for at fortælle, hvordan en bestemt (livs)situation ser ud fra deres perspektiv. Det er med til at kvalificere de fagprofessionelles viden og handlinger, ligesom det også er en måde at vise respekt for og anerkende de unge, og samtidig tage hensyn til deres integritet.

Det er vigtigt, at den unge i efterværn løbende bliver inddraget, og at der er fokus på, hvad der motiverer den unge til at arbejde med de udfordringer, som fylder for den enkelte. De unge skal opleve, at de bliver anerkendt, hørt og set, samt at de unge tildeles en aktiv rolle i tilrettelæggelsen af deres egen indsats.

Praksiserfaringer fra partnerskabskommunerne i projekt Investering i efterværn:

- En god relation til sagsbehandler og kontaktperson har stor betydning for den unges motivation for efterværn og for den unges oplevelse af inddragelse og medbestemmelse.
- Det er væsentligt at have fokus på, hvordan den fagprofessionelle skaber kontakt til og opbygger en relation til den unge. Det kan fx være ved at møde den unge i forbindelse med andre aktiviteter som fx fællesspisning, gåture eller andet, som giver nogle andre og bedre betingelser for at lære den unge at kende og skabe mulighed for at samarbejde med den unge.
- Det er centralt med en tydelig og kontinuerlig faglig ledelse og sparring, der kan understøtte en systematisk og kvalificeret praksis for inddragelse. Det kan fx være ved at gennemføre kompetenceudviklingsforløb med fokus på inddragelsesformer og undervisning i metoder til at understøtte de unges motivation. Det bidrager til at styrke fagpersonernes praksis ift. inddragelse og til at opbygge en fælles faglighed.

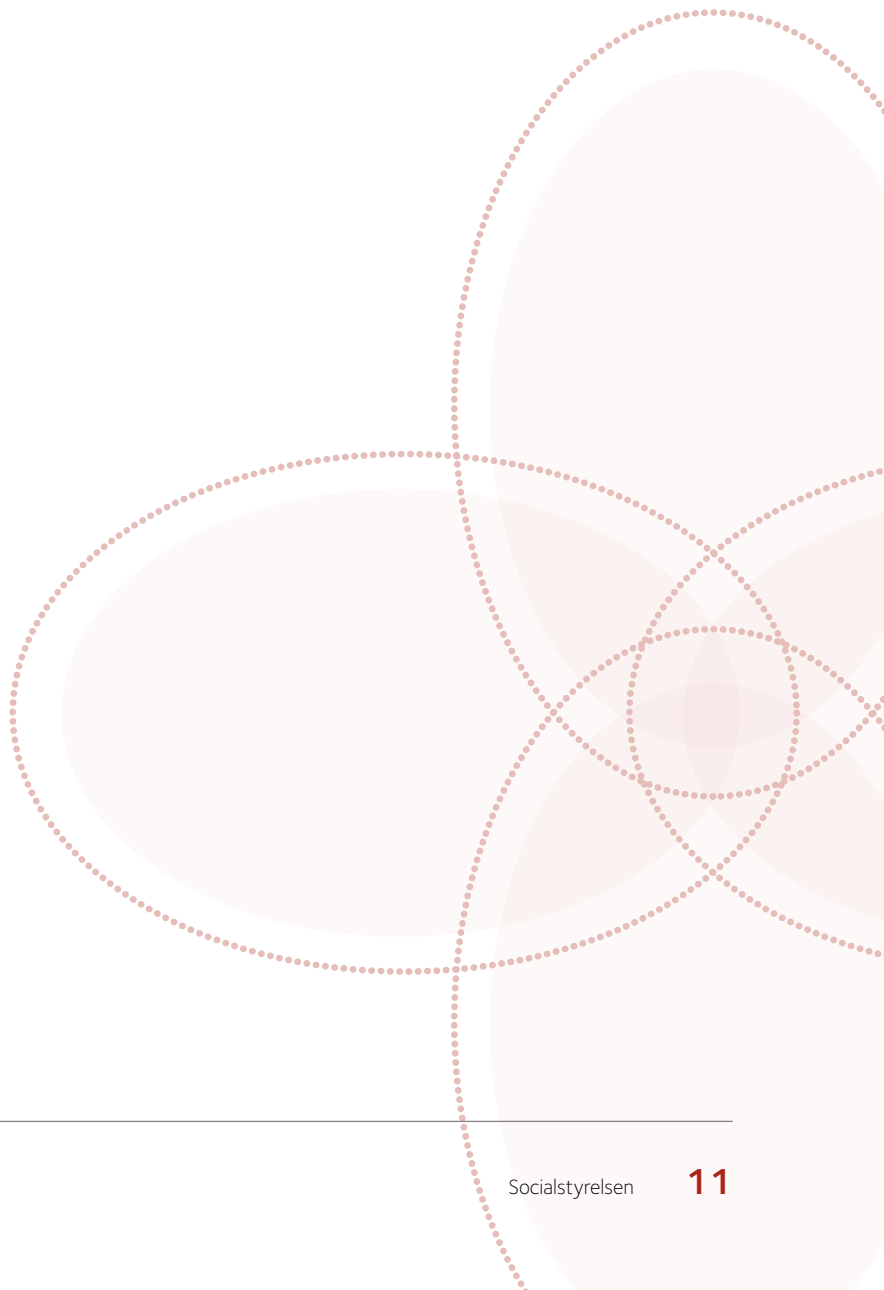
Unge fra projekt Investering i efterværn

”Jeg har været langt mere modtagelig over for at prøve nye ting ift. tidligere, fordi min sagsbehandler har spurgt, om jeg havde lyst. Når man bliver påduttet noget, så begynder man at stritte imod. Det er mit liv!”

”Med hende, jeg havde tidligere, var jeg ikke med i beslutninger. Men den nye lytter rigtigt meget. Det er meget mig, der er i fokus. Der er ikke noget værre, end at folk træffer beslutning over hovedet på én.”

For at lykkes med pejlemærket er det vigtigt, at:

- De fagprofessionelle og andet netværk, der er omkring de unge, samarbejder med den unge om overgangen til voksenlivet og efterværn i god tid, inden den unge fylder 18 år.
- De fagprofessionelle opbygger en stabil relation med den unge med løbende opfølgninger igennem hele efterværnsforløbet.
- De fagprofessionelle sikre en løbende opfølgning på den unges oplevelse af samarbejdet om efterværn.
- De fagprofessionelle har kompetencer og rammer til at inddrage den unge på måder, som understøtter den unges motivation til at skabe og mestre eget liv.

Pejlemærke 2:

Lav klare mål og løbende opfølgning

”De unge oplever, at mål og opfølgninger er meningsfulde og bidrager til at give retning og kontinuitet i efterværnet.”

Pejlemærket handler om at gøre fastsættelse af mål, og opfølgningen på målene, til en aktiv del af samarbejdet med de unge, så de unge selv er med til at sætte retning og ved, hvilke rammer og muligheder der er for efterværnet. På den måde oplever de unge, at målene er deres egne, og at målene bidrager til det, de unge selv gerne vil.

Mål og løbende opfølgning på realisering af målene skal være aktive redskaber, som bidrager til at synliggøre den unges progression, og sikre, at den unge får den rette støtte, og at støtten løbende kan tilpasses den unges behov. Når der opstilles mål for efterværnsindsatsen, bør der være opmærksomhed på, om den unge modtager andre indsatser fx beskæftigelsesindsatser, som skal koordineres med målene for den unges efterværnsindsats. Det kan fx ske ved at tilbyde den unge, at handleplanen udformes som en helhedsorienteret plan, som rummer mål for alle kommunale indsatser.

Gennem opstilling af mål og løbende opfølgning på målene bør det sikres, at ingen unge i målgruppen for efterværn slippes for tidligt, samt at unge, der takker nej til efterværn, får information om muligheden for at komme tilbage og få hjælp, hvis behovet opstår.

Praksiserfaringer fra partnerskabskommunerne i projekt Investering i efterværn:

- De unge oplever, at det gør en stor forskel, at blive hørt og være med til at formulere egne mål for efterværnet.
- Klare rammer og tydelig faglig ledelse fremmer, at der udvikles en fælles praksis, hvor der arbejdes systematisk med handleplanen og de opstillede mål.
- Kontakt og opfølgning med den unge, der har takket nej til efterværn eller har afsluttet en efterværnsindsats, kan bidrage til, at det er nemmere for den unge at henvende sig igen, hvis der opstår behov for støtte.

”

Unge fra projekt Investering i efterværn

”Det er mine mål, ikke hendes [sagsbehandler] mål. Selvom det nok ikke reelt er sådan, så er det fedt, at jeg føler det. Det, jeg har lyst til at lave med mit liv, vil jeg støtte op omkring. Også selvom man laver fejl, det lærer man af.”

”Vi diskuterer, hvad jeg drømmer om. Det er fint at snakke med min rådgiver om, hvad jeg gerne vil være, fordi jeg kender hende ok godt.”

For at lykkes med pejlemærket er det vigtigt, at:

- Udformning af mål og opfølgning på målene sker i samarbejde med den unge og hvis den unge ønsker det, den unges professionelle og private netværk.
- Opstilling og formulering af mål tager udgangspunkt i den unges ønsker, drømme og behov.
- Målene for efterværn er realistiske, aktuelle, håndterbare og målbare i forhold til den unges trivsel og positive udvikling.
- Tilrettelæggelsen af selve indsatsen tager afsæt i målene og dermed den unges situation og behov for udvikling.

Pejlemærke 3:

Lav indsatser der styrker mestringsevnen

“De unge oplever, at efterværensindsatsen giver dem den støtte, som de har behov for på vejen til at kunne mestre et selvstændigt voksenliv.”

Pejlemærket handler om, hvad der skal til, for at efterværensindsatsen bidrager til en positiv udvikling, som sætter de unge i stand til at mestre deres hverdagsliv, med de udfordringer de oplever og det netværk, som de er en del af.

Efterværensindsatsen skal understøtte de unges udvikling og livssituation, hvad enten det er i form af kontaktperson, fortsat anbringelse eller anden støtte. Unge i efterværn har behov for en indsats, som kan støtte dem i at leve et liv med de samme muligheder som andre unge.

Efterværensindsatserne skal afspejle de unges forskellige behov for praktisk, psykisk og social støtte, og indsatserne skal gives med afsæt i viden om den unges hverdagsliv og livssituation som helhed. For mange unge betyder relationen til fx en kontaktperson eller en anden person, at de får en hverdag til at fungere. Den rette indsats og det rigtige match til fx kontaktperson eller anbringelsessted, kan være afgørende. Det er derfor centralt, at efterværensindsatsen er individuelt tilrettelagt og bidrager til den unges liv som helhed.

Unge i efterværn har ofte oplevet mange brud og udfordringer i opvæksten, og mange er ekstra psykisk sårbare eller har egentlige psykiske lidelser. Mange af dem har derfor et meget begrænset netværk, og det kan betyde, at det er svært for den unge at stå på egne ben, når efterværnet ophører. Der bør derfor som led i efterværensindsatsen være fokus på, at den unge udvikler og styrker sociale relationer til familie og/eller venner, således at den unge har et netværk, når efterværensindsatsen ophører.

Praksiserfaringer fra partnerskabskommunerne i projekt Investering i efterværn:

- De unge i efterværn er særligt udfordret i forhold til socialt netværk, trivsel og ensomhed – også selv om de unge måske er kommet i gang med uddannelse og beskæftigelse.
- Der er ofte et behov for psykologhjælp til de unge – en støtte, som de unge efterspørger til at takle de udfordringer, som de oplever.
- Reduceret sagsantal per sagsbehandler giver tid til bedre kontakt og aktiviteter med de unge, fx gåture eller deltagelse i sociale tilbud. For de unge er det relationen til sagsbehandler, kontaktperson eller ungeguide, som er afgørende for deres vurdering af den støtte de får, og om den hjælper dem.
- Det er svært for de unge at deltage i nye sociale tilbud. For at det kan lykkes, er det vigtigt at skabe tilbuddene i samarbejde med de unge og sikre brobygning mellem indsatser og sociale tilbud.

”

Unge fra projekt Investering i efterværn

”Jeg har behov for, at der er én jeg kan ringe til, hvis det hele vælter. Så jeg siger ikke nej til efterværn.”

”Jeg vil have min mentor, til det går godt – sådan rigtig godt.”

”Det var først da jeg fik mine ungekonsulenter, at der blev taget sig af mig. De er der altid, og hvis der er ferie, er der en ekstra. Hvis der er problemer, bliver der ringet til mig. Så føler man sig som et voksent menneske.”

For at lykkes med pejlemærket er det vigtigt, at:

- Der er en kendt og fleksibel vifte af vidensbaserede efterværnsindsatser i kommunen, som er udviklet med inddragelse af de unges perspektiver.
- Valget af efterværnsindsatsen er begrundet i den enkelte unges ønsker og behov.
- Efterværnsindsatsen er individuelt tilrettelagt med fleksibelt indhold og intensitet i forhold til den unges behov.
- Indsatsen har fokus på relationen mellem den unge og sagsbehandleren, kontaktpersonen, anbringelsesstedet m.v. og rammerne for at udvikle denne relation.
- Efterværnsindsatsen understøtter, hvis relevant, den unges tilknytning til civilsamfundstilbud.

Pejlemærke 4:

Samarbejd og koordinér på tværs af fagligheder

“De unge oplever, at de fagprofessionelle arbejder tværfagligt og koordineret med udgangspunkt i de unges egne ønsker og behov for tværfaglig støtte.”

Pejlemærket handler om at yde en koordineret og helhedsorienteret indsats. Det er vigtigt, fordi unge i efterværn ofte skal forholde sig til flere forskellige fagpersoner fra kommunen, fra tilbuddet og måske også fra deres praktiksted eller uddannelsesinstitution.

Det er kommunens ansvar at sikre, at der ydes en koordineret indsats til den unge. Samarbejdet og koordineringen kan styrkes ved at sikre tydelige rammer og fælles retningslinjer for samarbejdet, så det ikke er op til den enkelte fagprofessionelle at sikre en sammenhængende indsats. Det er særligt vigtigt i forhold til overgange, hvor den unge skifter myndighedsperson eller indsats.

Ud over kommunens indsatser kan der være stor værdi for den unge i et godt og formaliseret samarbejde med relevante civilsamfundsorganisationer og andre former for frivillige tilbud, som kan give den unge oplevelser og mulighed for netværk til andre unge.

Det er vigtigt, at det tværfaglige samarbejde tager højde for den enkelte unges ønsker og behov. Det kan være forskelligt fra ung til ung, hvilken viden om den unges situation, som den unge ønsker skal deles med andre fagpersoner. Nogle unge fortrækker selv at fortælle deres historie, mens andre unge hellere vil have, at sagsbehandleren videregiver informationer om dem, så de ikke skal starte forfra, hver gang de møder en ny fagperson. Uanset hvilken måde viden videregives på, er det vigtigt, at det sker efter aftale med den unge. Den unge skal også give samtykke til, hvem der må deles viden med.

Praksiserfaringer fra partnerskabskommunerne i projekt Investering i efterværn:

- Der skal sættes fokus på at sikre gode overgange til efterværn, hvilket med fordel kan starte med et samarbejde om den unges overgang til efterværn allerede fra 15-16 års alderen.
- Det kræver klare samarbejdsaftaler at sikre en god overlevering mellem fagprofessionelle og andre aktører, som er vigtige i den unges liv. Det gælder både ved start, ændring og ophør af efterværnet, således at der sikres en smidig og helhedsorienteret indsats samlet set.
- Efterværn skal sammentænkes med den kommunale ungeindsats (KUI), så der er koordinering og sammenhængende tilgang til de unge, som både understøtter intentionerne i efterværnsparagraffen og den sammenhængende kommunale ungeindsats.
- Kompetenceudvikling på tværs af myndighed og udfører samt på tværs af områder har en meget positiv betydning for samarbejdet og koordinationen af efterværnsindsatsen.

77

Unge fra projekt Investering i efterværn

”Det er meget mere overskueligt at have hende som sagsbehandler. Hvis jeg har et spørgsmål, så er det kun hende, jeg skal gå til. Arbejde og privatliv følges hånd i hånd, men det tænker kommunen normalt ikke over.”

For at lykkes med pejlemærket er det vigtigt, at:

- Koordinering mellem de fagprofessionelle altid sker efter aftale med den unge, så de får ejerskab over processen.
- Der er et systematisk samarbejde før, under og som opfølgning på indsatsen mellem myndighed og tilbud (fx kontaktperson, plejefamilie eller opholdssted) og med inddragelse af den enkelte unge.
- Der er et tæt og formaliseret samarbejde med de fagprofessionelle på tværs af den sociale indsats samt den unges uddannelse og beskæftigelse mv. Et samarbejde der også har fokus på at opnå et fælles sprog og et fælles ungesyn.
- Kommunen har etableret relevante samarbejder med civilsamfundet og frivillige tilbud, som kan bidrage til den unges positive udvikling.

”Efterværn er rigtig godt til dem, der ikke kan klare sig selv – hvis man har svært ved hverdagen. Jeg vil helt sikkert anbefale det til andre unge som mig.”

Litteratur til inspiration

I forbindelse med udarbejdelsen af pejlemærker er der gennemført en litteratursøgning i forhold til nye undersøgelser og rapporter, som omhandler unge og efterværn samt kvalitet på det sociale område. Nedenfor fremgår udvalgte nyere undersøgelser og rapporter til inspiration og videre læsning.

Nyere danske undersøgelser om unge og efterværn

Anbragte unges overgang til voksenlivet I. Karmsteen, K., Skårhøj, A., Højen-Sørensen, A., Oldrup, H., Pejtersen, J. H. (2016)

Anbragte unges overgang til voksenlivet II. Karmsteen, K., De Montgomery, C. J., Pejtersen, J. H. (2016)

Creation of Belonging and Non-Belonging in the Temporal Narratives of Young People Transitioning Out of Care in Denmark. Bengtsson, T. T. Nordic Social Work Research, vol. 8, side 54-64 (2018)

Efterværn for tidligere anbragte unge. Mølholt, A. K., Stage, S. M., Pejtersen, J. H., Thomsen, P. (2012)

Efterværn - Inspiration: Vurdering af, om en ung er i personkredsen for efterværn efter servicelovens § 76. Socialstyrelsen (2019)

Efterværn og den gode overgang til voksenlivet. Deloitte (2017)

Fællesskabsmålingen – En undersøgelse af livsvilkår og social eksklusion i Danmark. Benjaminsen, L, S. B. Andrade, M. H. Enemark. SFI og TrygFonden (2017)

Hjemløshed i ungdommen. Benjaminsen, L., Holm M.E., & Jeppesen, T. (2020)

Kvalitet i sagsbehandlingen – en håndbog i anvendelse af ICS og udredningsværktøjet. Socialstyrelsen (2018)

Lige muligheder – udsatte børn og unge. Højen-Sørensen, A., Kohl, K. S., Dahl, K. M., Skårhøj, A. (2016)

Overgangen til voksenlivet for unge med handicap. Socialstyrelsen (2021)

Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. Lausten, M., Signe Frederiksen, S. & Olsen, R.F. (2020)

Ti kommuners foreløbige erfaringer og resultater med samarbejdsmodellen. Rambøll (2017)

Tværgående evaluering af Investering i Efterværn. PwC (2021)

Unge mellem anbringelse og eget hjem. Bikubefonden & Socialt Udviklingscenter (2019)

Use of Aftercare in Denmark. Frederiksen, S., Lausten, M. Nordic Social Work Research, vol. 8, side 94-103 (2018)

Unges motivation og læring. Niels Ulrik Sørensen, Camilla Hutter, Noemi Katznelson og Tilde Mette Juul fra Center for Ungdomsforskning (2013)

Nyere internationale undersøgelser og rapporter

Agency and Flexible Support in Transition From Care: Learning From the Experiences of a Norwegian Sample of Care Leavers Doing Well. Elisiv Bakketeig & Elisabeth Backe-Hansen Nordic Social Work Reserach, vol. 8, s. 30-42 (2018)

Care leavers in early adulthood: How do they fare in Britain, Finland and Germany?. Claire Cameron, Katie Hollingworth, Ingrid Schoon, Eric van Santen, Wolfgang Schröer, Tina Ristikaria, Tarja Heino & Elina Pekkarinen. Children and Youth Services Review, vol. 87, p. 163-172 (2018)

Moving on: but staying connected. An exploration of young people's transitions from Break and the role of the Moving On team. Schofield, G., Ward, E., Larsson, B. University of East Anglia, Centre for Research on Children and Families (2015)

My Path Towards Living on My Own: Voices of Youth Leaving Dutch Secure Residential Care. Bramsen, I., Kuiper, C., Cardol, M. Child and Adolescent Social Work Journal, side 1-16 (2018)

Older Youth in Extended Out-of-home Care. Elizabeth J. Greeno, Kevin A. Strubler, Bethany R. Lee & Terry V. Shaw, Journal of Public Child Welfare 12:5, p. 540-554 (2018)

On My Own: The Experience of Youth Who Have Successfully Transitioned Out of Foster Care. Roberson, S. University of Calgary (2017)

Relationships Matter: Understanding the Role and Impact of Social Networks at the Edge of Transition to Adulthood from Care. Élodie Marion, Veronika Paulsen, Martin Goyette Child Adolesc Soc Work J 34:573-582 (2017)

Predictors of Running Away from Out-of-Home Care: Does Country Context Matter?. Dworsky, A., Wulczyn, F., Huang, L. Cityscape: A Journal of Policy Development and Re-search, vol. 20, p. 101-115 (2018)

Sosial støtte I overgangen til voksenlivet. Enslige mindreåriges opplevelser av sosial støtte og suksessfaktorer for oppfølging. Woll, A. M. University of Oslo (2018)

Support and challenges in the process of leaving care: A Swedish qualitative follow-up study of foster youths' lived experiences. Hedin, Lena Qualitative Social Work, vol. 16, sider 500-514 (2017)

The impact of transitional programmes on post-transition outcomes for youth leaving out-of-home care: a meta-analysis. Heerde, J. A., Hemphill, S. A., Scholes-Balog, K. E. Health and Social Care in the Community, vol. 26, side 15-30 (2018).

'Well, it's up to me now' – Young care leavers' strategies for handling adversities when leaving out-of-home care in Sweden. Bengtsson, M., Sjöblom, Y., Öberg, P. Nordic Social Work Research, vol. 2, side 8-18 (2018)

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk